Daniel a jeho přátelé

Původ materiálu
Anna Lavická
Pořadí v lekci
34

Téma

Bůh věrný i v nesnázích — Věrnost Bohu i v nesnázích

Cíl

- Děti si uvědomí, že příběhy Daniele a jeho přátel nás učí počítat s Bohem, učí nás být s ním v kontaktu, ať se děje kolem cokoli.
- Děti se dozvědí, že cílem je být Bohu tak blízko, abychom (jako Daniel) uměli rozumět a důvěřovat Božímu jednání na tom místě, kde právě žijeme.

Pro učitele

Biblický text: Da 1 (mladší a starší školní věk); Da 6 (předškolní děti); pro souvislost bude dobré, když si učitelé sami přečtou ještě z Deuterokanonických knih Přídavky k Danielovi 14,23–42 (je možné najít např: Bible ČEP a BK, vyd. ČBS 2008; s. 1559–1560).

Výkladové poznámky

- **O knize:** starozákonní kniha Daniel má 12 kapitol. Ty se dělí na dvě části: 1–6. kapitola jsou naučné příběhy (hagada), 7.–12. kapitola jsou apokalyptická vidění (Danielovy sny a vize, jež se částečně objevují již v první části). K tomu ještě existují (např. v Septuagintě, starém řeckém překladu, nebo ve Vulgatě, latinském překladu) tři apokryfní (deuterokanonické) dodatky.
- Kniha Danielova proroctví je považována za nejmladší knihu SZ, její vznik se datuje kolem r. 160 př. Kr. Tedy v době, kdy Židé žili pod syrskou nadvládou a byli poměrně krutě perzekuováni. (Mezi dobou, kdy byla napsána, a událostmi popisovanými v knize Daniel je zhruba 400 let.) Je na ní také zajímavé, že z poloviny je psána aramejsky (2,4–7), z poloviny hebrejsky (od 8. kapitoly dále). Hebrejština byla řečí bohoslužebnou, aramejština jazykem „ všedního života“.

- **Daniel** je jméno „hlavního hrdiny“. To neznamená, že ten je totožný s autorem. (Jinak řečeno: neznamená to, že knihu proroctví Danielovo napsal nějaký Daniel). Jedná se daleko spíš o nadpis nebo jakousi šifru pro téma celé knihy. Daniel hebrejsky znamená: Bůh je můj soudce. Z toho je patrné, na co je v celé knize položen důraz: probudit a povzbudit důvěru v Hospodina a jeho řízení událostí. Přinést ujištění, že Hospodinu se nic nevymklo z rukou, že Bůh neopustil svůj lid, že s ním jedná a používá si k tomu i tzv. vládce světa. Že budoucnost a poslední slovo má Boží spravedlnost. Název knihy je ale zároveň jakýmsi vyznáním víry — vyjádřením, jak se víra dívá a jak hodnotí Boží jednání s námi. Záměrem knihy není podat historické informace, ale povzbudit a posílit víru Božího lidu.
- **Doba a okolnosti:** Národní katastrofa přišla v době, kdy Izrael, Boží lid, měl svou zemi, svého krále, svůj chrám, a tak si myslel, že má k dispozici, na zavolání i svého Boha. V době, kdy si byl Izrael tak sebejistý a tak si věděl se vším sám rady, že už ani neposlouchal, co mluví Hospodin, co vzkazuje po prorocích. V době, kdy spoléhal na všelijaké pochybné politické sliby a nedbal na Hospodinovo varování. V době třetího roku kralování judského krále Jojakíma přestal národ existovat. Přitáhl babylonský král Nebúkadnesar, oblehl Jeruzalém, vyraboval chrám, chrámové stříbrné a zlaté nádobí dal převézt do svatyní svých bohů. Pak přišlo několik vln deportací Židů do babylonského zajetí. Mohou se tam usadit, stavět domy, mít práci, zakládat rodiny, snad se i scházet ve skupinkách k modlitbě, ale jsou jen bezvýznamnou menšinou v cizorodé společnosti, která má vlastní bohy a staví je na odiv nebo je dokonce vnucuje jako jedinou rozumnou možnost pro život. Izraelci jsou vykořeněni a vykolejeni.
- **Záměr knihy:** V této situaci se chápe pera muž bystrého ducha, židovský intelektuál, který napíše knihu, jejímž cílem je potěšovat a povzbuzovat vyhnance, aby neztráceli ze zřetele Hospodina a jeho někdy zjevné a jindy skryté řízení událostí, v nichž mu ale vždy jde o jeho lid. Chce probouzet důvěru v Hospodina, kterému se nic nevymklo z rukou, ale který má právo svůj neposlušný lid i trestat — aby mu otevřel oči a znovu jej navrátil k sobě. S tím souvisí i název knihy: Daniel –„Bůh je můj soudce“. Je to vysvětlení, proč se lid ocitl v tak bídné situaci, jakou je zajetí, ale je to zároveň i vyznání, že Hospodin neopustil svůj lid, že s ním jedná, byť šokujícím způsobem, prostřednictvím nepřátelského krále Nebúkadnesara. A že v posledu platí jeho, Hospodinova, rozhodnutí. A proto se (už teď a hned) vyplatí hledat jeho vůli.
- **Exkurs:** Nabúkadnesar přitáhl (1,1) se dá doslovně přeložit „naléhavě přišel“. To je ve SZ termín užívaný na některých místech pro nástup Božího soudu (potopa, Sodoma). Nabúkadnesar oblehl Jeruzalém, se dá přeložit jako „svíral“, ale také „zformoval“. Můžeme tedy tomu teologicky (z pohledu víry) rozumět tak, že Nabúkadnesar nepřišel Boží lid zahubit, ale „zformovat“. Není chápán jako zosobněné zlo, ale jako Hospodinův nástroj soudu nad Izraelem (srv. Jeremiášův obraz s hrnčířem, znovu formujícím,

reformujícím nezdařenou nádobu). Boží lid, viděno z Danielovy perspektivy (už jsme řekli, že je to pohled víry, vyznání víry), potřeboval znovu, byť bolestivě, zformovat. Není to ale Nabúkadnesar, kdo jej hněte a utváří k obrazu svému, je to Hospodin. Tento pohled na události se rýsuje už právě z těch prvních dvou veršů: 1,1 ukazuje, co je vidět (co lze objektivně nahmatat, zakusit); 1,2 co není vidět, co zůstává skryto „obyčejným očím“, ale co dává i té těžké situaci smysl a výhled. Je to Boží jednání (Bůh je můj soudce, ne Nabúkadnesar).

- **Daniel ve lví jámě** je zpracován ve vyprávění pro předškolní věk. Téma je stejné jako v první kapitole; králové jsou různí, okolnosti stejné — na tlak totalitního režimu odpovídá Daniel věrností Bohu, který je věrný za všech okolností. Šestá kapitola je dramatičtější a výpravnější, k využití pro předškolní věk se nám zdála vhodnější než první kapitola.

Úskalí

- *A Bůh dal Danielovi dojít u velitele dvořanů milosrdenství a slitování* (v.9). — To je tam tak schválně. Máme pochopit, že veškerá rozhodnutí musí člověk udělat nejdřív sám, z víry a ne podle nějakých pokynů, předem daných. Pak se dozvídáme, na čí straně v tomto příběhu stojí Bůh. Jako čtenáři a posluchači tohoto příběhu se dozvídáme dřív než Daniel, že Bůh má i zde události ve svých rukou. A rozhodnutím Danielovy víry se Boží milosrdenství stává zjevné.
- Zvěstováním o Danielovi jsme vedeni nečekat od Boha změnu vnějších podmínek, ale činit rozhodnutí víry, ať už jsou podmínky jakékoli, a mít odvahu čelit vnějším tlakům, které nás chtějí Bohu vzdálit. Dnešní Danielův příběh je nám příkladem a je z něj patrné, že s takovým postojem, jaký měl Daniel, Bůh souzní.
- Kniha Daniel ale není žádné mravoučné čtení. Je v ní skryta ironie, která se vysmívá vládnoucí společnosti (vládnoucímu náboženství) a její touze manipulovat všechny k obrazu svému, a vede tak své čtenáře — tedy i nás — k nadhledu nad situacemi a mocnostmi, které se snaží vyvolat strach, znejistit a vnutit svá pravidla. Myslím, že knihu Danielovu můžeme číst s užitkem právě jako knihu, posilující důvěru a naději, že Hospodin neopustil svůj lid — jakkoli bychom si to zasloužili — a jakkoli se nám zdá, že Boží lid je v tomto Bohu odcizeném světě ztracený a hrozí mu zánik. Bůh jedná zjevně i skrytě. Ale že k tomu chce použít i našeho nasazení, naší věrnosti a třeba i odříkání a vědomé odlišnosti od většinové společnosti, to tam také je.
- K úvodu příběhu „Panovník Hospodin mu vydal do rukou judského krále…“ (1,2) se možná vyskytne otázka: Jak to mohl Bůh dopustit? — Bůh to dopustil, aby si jeho nevěrný lid uvědomil, že Bůh není automat na splněná přání, že On, Hospodin, je také soudcem. Právě toto nám název knihy Daniel připomíná: „Bůh je můj soudce“.

- Babylonské zajetí znamenalo počátek duchovního probuzení pro izraelský národ. Neudálo se naráz a nebyla to žádná masová záležitost, začalo to právě přes takové jednotlivce jako byli Daniel, Chananjáš, Míšáel a Azarjáš. Oni se vnitřně odmítli přizpůsobit tomu, co požadoval král (dnes bychom řekli doba, okolnosti), nenechali si do žaludku (ale znamenalo to vlastně do života) nacpat to, co se příčilo jejich víře. Přesto, že byli vzděláváni na nejlepších babylonských školách, nenechali si narušit vztah s Bohem a nenechali si vzít svůj názor. Nepostavili svou budoucnost na tom, co se jim nabízelo, když budou po babylónsku „držet ústa a krok“, rozhodli se pro cestu víry, pro věrnost svému Bohu.

Odkazy

Beneš, Jiří. *V moci Slova.* Praha: SKŽ / SGS, 2003.

Ridzoňová, L. — Turecká, J. — Macek, O. *O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici: příběhy ze Starého zákona pro děti.* Praha: Synodní rada Českobratrské církve evangelické, 2014.

Fliedr, B. *Daniel.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1994.

Pro děti

Předškoláci (použít obrázek lva nebo plyšáka)

Viděli jste někdy lva? Kde? V zoologické zahradě? Líbil se vám, nebo jste se ho báli? Líbí se nám proto, že má pěknou hřívu, je silný, je to „král zvířat“; bojíme se ho proto, že by nám mohl ublížit, kdybychom se k němu dostali moc blízko. (Možná znáte písničku: „V zoologické zahradě, nehlaďte lva po bradě, ukousne vám prst. Chybuje ten, kdo lvu skrz tu mříž svou ruku podá. I když máme deset prstů, každýho je škoda…“)

Dneska si budeme povídat o jednom mocném králi, který byl hodně bohatý a mohl si dovolit všechno možné. Tak si pořídil taky několik lvů a choval je v hlubokém příkopu u svého paláce. Líbili se mu, jak jsou silní a rád se na ně chodil dívat, když byli krmeni syrovým masem. Ten král měl taky mnoho rádců, protože měl velkou zemi a potřeboval radit s vládnutím.

Jeho nejoblíbenějším rádcem byl Daniel, který se kdysi, jako mládeneček, dostal do královy země, když jeho rodnou zemi přepadli cizí vojáci. Daniel byl moudrý a zkušený a taky věrný a spolehlivý. Dobře radil svému králi. Ale byl věrný taky svému Pánu Bohu a denně se k němu modlil, děkoval mu a chválil ho. Král měl Daniele rád a ve všem na něj spoléhal.

To se ale hrozně nelíbilo ostatním rádcům a záviděli Danielovi královu přízeň. A vymysleli si hroznou věc: navedli krále, aby vydal zákon, že všichni lidé v jeho království se musí modlit jen k němu, je přece tak mocný a vznešený.

„A kdo neposlechne, toho dáš, králi, potrestat, nejlépe tak, že ho předhodíš svým oblíbeným lvům! Budeš ještě mocnější, nikdo si nedovolí ti odporovat.“ Královi se to líbilo a takový zákon klidně podepsal. Byl to trochu hloupý král, nedošlo mu, že je to past na Daniele. Daniel to věděl, ale modlit se nepřestal.

Hned druhý den přiběhli ostatní rádcové králi žalovat: „Tvůj oblíbenec Daniel, ó králi, se modlí ke svému Bohu a vůbec nedbá na zákon, který jsi vydal. On si tě vůbec neváží! Musí být vhozen lvům.“

Král z toho byl celý vyděšený. Chtěl Daniele zachránit, ale nešlo to. Už pochopil, že to byla ošklivá lest. Ach, proč jen podepsal tak hloupý zákon! Zlí rádcové ho přinutili, aby dal moudrého Daniele hodit lvům do toho hlubokého příkopu.

Všichni odešli pryč a Daniel zůstal mezi hladovými, řvoucími lvy. Rádi by Daniele sežrali, ale nešlo to. Nešlo ho sežrat. Lvi poznali, že je tu někdo silnější než oni. Někdo jako by jim přikázal: lehnout a nechat Daniele na pokoji! Tak Daniel přečkal tu noc mezi lvy v klidu, zatímco král běhal nešťastně celou noc po svém královském pokoji a bědoval, že nechal Daniele zahynout.

Brzičko ráno král běžel k jámě se lvy a když viděl, že Daniel je živ a zdráv, byl radostí celý bez sebe. „Danieli, jak je možné, že žiješ?“ ptal se rozechvěle. „Můj Bůh, kterému věřím, zavřel tlamy lvům a zachránil mne.“ — „Danieli, to je skvělé! Můžeš mne naučit, jak se modlit k tvému Bohu? Moc rád bych mu s tebou poděkoval.“

Můžeme si vzít příklad z Daniele, že je dobré modlit se k Pánu Bohu, ať už se mám zrovna dobře nebo špatně. Protože on nás slyší, ať jsme kdekoli. Ale taky si budeme pamatovat: „v zoologické zahradě, nehlaďte lva po bradě.“ Dobrovolně se ke lvům neleze. To nedělal ani Daniel.

Pomůcky: Zazpívejte si s dětmi písničku Boba Fliedra. Děti se pak mohou připojit společně k refrénu: „Daniel, Daniel, opravdickou víru měl. Daniel, pevnou víru měl.“ Máte-li k dispozici Orfovy nástroje, můžete je dětem rozdat a refrén jimi doprovázet. V případě, že píseň neznáte, můžete ji pustit v nedělce reprodukovanou, pokud se vám podaří sehnat starší kazetu Boba Fliedra *Daniel*.

Mladší školní děti

Máte rádi příběhy o hrdinech? Kdo je hrdina? (Kdo se nebojí, kdo je odvážný, kdo překoná těžkou překážku, kdo vyhraje namáhavý zápas nebo zvítězí nad přesilou.) Znáte nějaké hrdiny? Nemyslím ty seriálové nebo pohádkové, myslím někoho opravdového, z našeho světa. Třeba někoho, kdo vskočil do ledové řeky pro topící se děcko, nebo kdo třeba řekl pravdu do očí někomu vlivnému, kterého se druzí bojí, nebo někoho, kdo se zastal pronásledovaného nebo ponižovaného člověka a měl pak z toho sám problémy… Odvážný (hrdinský) může být i životní postoj, odvážné může být i svědectví o Pánu Bohu, odvážná může být třeba i modlitba. Bible nám vypráví příběhy o řadě takových „obyčejných“ hrdinů. Například příběh mládence Daniele a tří jeho přátel.

Oni se jako hrdinové nenarodili. Byli to kluci z dobrých jeruzalémských rodin, měli rodiče a sourozence, chodili do školy, do kostela, hráli si… Dokud nepřišla válka. Jejich zemi a město, kde žili, oblehl mocný sousední král se svou armádou, rozboural hradby, rozbil krásný, jedinečný chrám, který tam měli, ukradl z něj, co se dalo, hlavně zlaté a stříbrné předměty. Nejhorší ale bylo, že z té izraelské země vyhnal mnoho lidí, hlavně ty schopné, šikovné a vzdělané. Sebral jim jejich domovy a přesídlil je jako zajatce k sobě, do země babylonské. Tak to král Nabúkadnesar dělal vždycky, když dobyl nějakou menší zemi. Měl to chytře vymyšleno: udělal z těch lidí své poddané a mladé a schopné poslal do svých královských škol, aby byli vychováváni jako babylonská mládež. A z těch nejschopnějších, nejlepších a nejchytřejších si pak vybíral své služebníky a poradce. Takhle „předělaní“ studenti si pak už třeba ani nevzpomněli na svůj původní domov a byli oddanými poddanými ve službě králi Nabúkadnesarovi.

Touto cestou se na královský babylonský dvůr dostali i čtyři judští (hebrejští, židovští) mládenci. Jmenovali se Daniel, Chananjáš, Míšáel a Azarjáš. Můžeme jim, pro zjednodušení, říkat třeba Daník, Chaník, Mišík a Azík. Vadí to, když se někomu takhle změní, zkolmolí jména? Přece to dost často děláme, když místo Alžběto říkáme Ájo, místo Jeronýme Jéro, místo Marie Máňo… Líbí se vám, když vám druzí říkají takhle „upraveným“ jménem nebo spíš nelíbí? (Můžete nechat trochu prostoru, aby to děti probraly.)

Ale představte si, že by vám někdo vaše jméno, na které jste zvyklí, které vám vybrali vaši rodiče, když jste se narodili, někdo cizí prostě změnil na úplně jiné. Že byste se najednou jmenovali jinak! Místo Elišky třeba Xénie, místo Petra třeba Fridolín, místo Daniele třeba — Beltšasar!

Přesně to se totiž stalo těm judským chlapcům, z rozkazu krále jim byla jejich židovská jména změněna na babylonská. Nic jim nemělo připomínat jejich zemi, jejich domov, jejich Boha. Ta jejich hebrejská jména totiž Hospodina připomínala: Chananjáš — Milost Hospodinova, Míšáel — Kdo je jako Bůh?, Azarjáš — Pomoc je od Hospodina, Daniel — Můj soudce je Bůh. To

se králi nemohlo hodit, proto ty hochy nechal přejmenovat pěkně po babylonsku: Šadrak, Méšak, Abed-Nego, Beltšasar.

To ovšem nebylo všechno! Král taky rozkázal, aby těm studentům na jeho školách dávali jídlo přímo z královského stolu, samé skvělé lahůdky. Říkáte si: no a co je na tom špatného, že se ti kluci dobře najedli? Háček byl v tom, že to dobré jídlo a pití bylo nejprve v chrámě předloženo pohanskému bohovi Mardukovi. A pak všichni, kdo to jídlo jedli, jako patřili k němu, pod jeho moc. A to těm čtyřem židovským mládencům bylo odporné. *Je to podobné, jako když někteří lidé v naší zemi (možná, že i vaši rodiče) nekupují věci vyrobené v zemích, kde na jejich výrobě musejí otrocky pracovat i děti, protože považují za špatné, že se to děje. Nechtějí to koupí takového výrobku podporovat.*

Tak i Daniel a jeho přátelé: Každým kouskem takového jídla, které by snědli, jako by si toho cizího boha pouštěli přímo do života. To ti kluci jeruzalémští dobře věděli. A také věděli, že oni mají svého Boha. Nechtěli si nechat nacpat cizího boha do života místo Hospodina. Jestli to budou jíst, poruší Boží přikázání. Co s tím? Jíst se přece musí. Nebylo to lehké rozhodování. Kdo věří v Pána Boha, musí rozpoznávat věci, na které si musí nechat zajít chuť.

A tady se ti kluci zachovali hrdinsky. Nemávli nad tím rukou, neřekli si, že když je Pán Bůh vydal do cizí země, ať se pak nediví, že mu nemůžou být ve všem věrní.

Statečně šli za vrchním velitelem, který je měl všechny na starosti, a Daniel ho poprosil, aby je takové jídlo nenutil jíst, protože to odporuje jejich víře. Oni dost riskovali, nevěděli, jak se velitel zachová, zda je nedá zmrskat za drzost, zda to nepožaluje králi, který je nechá vsadit do žaláře nebo přímo popravit…

Velitel, který měl, díky Bohu, dobré srdce, Daniele vyslechl. Ale nejprve se dost vyděsil: A co budete jíst, když královské lahůdky odmítáte? Když budete hladovět, budete strašně hubení, král si toho všimne a bude hrozný průšvih pro vás i pro mě.

Daniel ho poprosil: Zkus to s námi aspoň deset dní a dávej nám jen vodu a zeleninu. Potom rozhodneš, podle toho, jak budeme vypadat, jak to bude dál.

A vida! Po deseti dnech vypadali ti čtyři hoši, jako kdyby jedli v nejlepších restauracích a ještě k tomu denně chodili do posilovny. Velitel jim od té doby nosil pořád jenom vodu a zeleninu a klukům se ve všem skvěle dařilo. Nebyla to nějaká zázračná dieta. To jim Pán Bůh dodával potřebnou sílu. Svou láskou jim plnil život vším dobrým. A oni to dobré kolem sebe vyzařovali. Proto si je i sám král oblíbil a povolal je ke svému dvoru.

Že to ale rozhodně neměli ani dál jednoduché, o tom si budete v nedělní škole vyprávět ještě další příběhy, kde je také pěkně ukázáno, že oni se rozhodli víc poslouchat Pána Boha než lidi,

i kdyby to byli samotní králové nebo jiní vládci.

Aktivita

Můžete si připravit „sadu“ kartiček se jmény: Chananjáš, Míšáel, Azarjáš, Daniel, k tomu napsat na další sadu hebrejské významy těchto jmen: Milost Hospodinova, Kdo je jako Bůh?, Pomoc je od Hospodina, Můj soudce je Bůh; pak na třetí sadu babylonskou verzi jmen: Šadrak, Méšak, Abed-Nego, Beltšazar a k tomu na čtvrtou sadu význam babylonských jmen: Světlo na cestě, Králův host, Ctitel boha Nego, Kníže boha Béla. Celkem 16 kartiček můžete promíchat a požádat děti, aby zkusily přiřadit jména a významy, které patří k sobě.

Nebo si můžete zahrát variantu pexesa: hledat vždy dvě kartičky (jména) která k sobě patří: např: Míšáel — „Kdo je jako Bůh“; Méšak — „Králův host“.

Starší školní děti

Jmenuje se někdo z přítomných dětí Daniel nebo Daniela? (Vzhledem k tomu, že je to poměrně oblíbené jméno v evangelické církvi, je to dost pravděpodobné. Varianta: Znáte nějakého Daniele nebo Danielu?) Víte, že je to původně hebrejské jméno a znamená „Můj soudce je Bůh“?

Dnes se seznámíme se starozákonní knihou Daniel. V ní se píše o čtyřech mládencích, kteří vyznávali Hospodina v nelehkých podmínkách babylonského zajetí. Jmenovali se Daniel, Chananjáš, Míšael a Azarjáš. Příběhy o Danielovi a jeho přátelích jsou příběhy statečných svědků víry. Ale hlavně to jsou příběhy o Boží věrnosti, která zachraňuje ty, kdo v něho doufají. A to je, myslím, dobré si připomínat.

Děj první kapitoly Daniele můžete stručně převyprávět (nebo se staršími dětmi společně přečíst v Bibli) a poté se věnovat motivu odmítnutí královského pokrmu. Mládenci dali přednost zelenině a vodě před královskými lahůdkami (třeba před vepřovými řízky a vínem). Nešlo o nějakou jejich paličatost či trucovitost. Popisuje se tím velice důležitá věc pro židovskou víru — a tou je čisté (košer) jídlo. My to moc nechápeme, co na tom Židé mají. Ale jednu věc bychom pochopit mohli: že ne všechno, co si pustíme nebo nacpeme do života, nám prospívá, že ne všechno, na co máme v životě chuť, je podle Boží vůle. K tomu si můžete zahrát hru, která se jmenuje Kašrut (což znamená v židovství dodržování předepsaných ustanovení ohledně stravování). Motivací vám může být učit se rozhodovat a nést důsledky svého rozhodnutí. A počítat přitom s tím, že je tu Bůh a jeho slovo, podle něhož se můžeme orientovat.

Příběh Daniele a jeho druhů ukazuje, jak na to: spolehnutím na Hospodinovu věrnost; vnitřní odlišností, která se ale právě projevuje navenek a jejímž důsledkem je, že vzbuzuje respekt a úctu ne k nám, ale k našemu Bohu. Že k tomu patří naše osobní nasazení víry, modlitba, každodenní zápas o věrnost a o správné naslouchání Božímu slovu i překonávání těžkých životních situací… o tom všem kniha Daniel vypráví.

Vysvětlete dětem, v souvislosti s příběhem Daniele a jeho přátel, že ne všechno, co se nám nabízí, je pro náš život dobré. Naopak, že je dobré umět rozlišovat mezi „čistým“ a „nečistým“ — a to druhé si do života nevpouštět.

Na principu rozlišování čistého a nečistého funguje hra **Kašrut** (zjednodušená verze hry J. Pechara z Bratrstva 5/52):

Napište na papírky různé druhy zvířat a ke každému zvířeti napište biblický odkaz na příslušný verš z Lv 11 nebo Dt 14, (např: „slepice, Dt 14,11“ „kobylka chargól, Lv 11,22“, „chameleón, Lv 11,30“, „kreveta, Dt 14,10“…). Každý z účastníků si postupně vytáhne z krabice papírek se zvířetem a řekne buď: „zkonzumuji“ nebo „odmítám“ a v Bibli si hned potom, podle uvedených údajů, ověří, jestli jde o zvíře, které je povolené k jídlu, nebo nečisté. Kdo z účastníků si vytáhne „košer“ (povolené) a prohlásí k tomu „konzumuji“, obdrží bílý papírek. Vytáhne-li si „nečisté“ a prohlásí „odmítám“, obdrží rovněž bílý papírek. Kdo si vytáhne nečisté, a prohlásí „konzumuji“, dostane černý papírek. Vytáhne-li si „čisté“ a prohlásí „odmítám“, neobdrží nic. Hra končí, když v krabici už nejsou žádná „zvířata“, každý hráč musí za každý černý papírek vrátit jeden bílý. Vyhrává ten, kdo nasbíral nejvíc bílých papírků.

Pomůcky: Připravené papírky, popsané druhy čistých a nečistých zvířat, krabici, odpovídající počet bílých a černých kartiček (papírků), Bible, pokud možno pro každého účastníka.

„Kašrut“ je hebrejské slovo, které označuje věci rituálně správné a bezvadné, většinou se používá v souvislosti s potravinami. Ze savců jsou povoleni („košer“) především ti, kteří mají rozdělené kopyto a zároveň přežvykují, tedy hovězí dobytek, ovce, kozy apod., z ryb ty, které mají ploutve a šupiny, z hmyzu jen čtyři druhy kobylek. Zakázány (tedy „trejfe“) jsou šelmy a mrchožrouti, výslovně jsou vyjmenováni zakázaní ptáci, jíst se nesmí žádné zdechliny. Klíčová místa jsou v tomto ohledu Leviticus 11. kapitola a Deuteronomium 14. kapitola.

Přesah

- Písnička o Danielovi a jeho druzích (na melodii „Marnivá sestřenice“).
- Doplňovačka k Danielovým příběhům (lépe lze využít po probrání následujících úloh o Danielovi).

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Stvoř mi, Bože, čisté srdce, obnov v mém nitru pevného ducha. / Srdce čisté, stvoř mi, ó Bože, a ducha přímého obnov u vnitřnostech mých. (Ž 51,12)

Rituál

Každou postavu může provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Daniele navrhujeme Žalm 62 *Má duše je tichá* (stačí její prolog) z připravovaného zpěvníku.

Okénko do bohoslužeb

Můžete vyjít z úsloví: „To je hotový Babylon!“

Už to děti někdy slyšely? Co se tím myslí, kdy se to používá? (Když se ocitneme někde, kde je mnoho cizích lidí, zmatek, nevyznáme se tam, nevíme, podle čeho se orientovat, nevíme si rady, na koho se obrátit — třeba na velké klinice, v obřím obchodním domě, ve velkém městě…) A nejspíš si takový povzdech ani nedáváme do souvislosti s babylónskou říší, rozprostírající se kdysi severně od Perského zálivu. Zato pisatel biblické knihy Daniel měl na mysli i tohle, když vyprávěl příběhy Daniele a jeho přátel v babylónském zajetí. Nás ty příběhy učí počítat s Bohem, učí nás být s ním v kontaktu, ať jsme kdekoli, ať se děje kolem cokoli. Učí nás rozumět a důvěřovat Božímu jednání na tom místě, kde právě žijeme. Doporučuji k tomu písničku *Není lepší na tom světě* (EZ 611).

Modlitba

Prosíme, Pane, dopřej nám, abychom mohli svým životem ukazovat, že věřit v tebe neznamená přijmout na sebe těžké břemeno, ale že víra v tebe je nejlepší silou v životě.

Kam dále
Fliedr, Bob: Daniel - zpěvníček ke kazetě
Fliedr, Bob: Daniel (zpěvníček, hned první píseň v pořadí, zpívá se na melodii …
Píseň Má duše je tichá z připravovaného zpěvníku (Ž 62)
Pechar, Jaroslav: Kašrut (Bratrstvo 5/52)
Odkaz na píseň
Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou
V nebi je trůn (SV360)
Čest dej (SV37)
Proč se svět marností, bohatstvím honosí

Není lepší na tom světě (EZ611)

Až potud nám pomáhal Hospodin z milosti

Pane, dnešek je den chvály

Kdo na kolenou klečí, vídá dál

Cílová skupina

Mladší školní

Předškolní

Starší školní

Katechetické cykly

Dál přece nejdeme sami II (Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi)

Biblický odkaz (kat)

Daniel 1

Daniel 6